

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

=====

ગુજરાત હાઈકોર્ટ, અમદાવાદ

લેટર્સ પેટન્ટ અપીલ નં. ૧૭૩/૧૯૯૭

ઈન

મિસ. સિવિલ અપિલકેશન નં. ૧૯૭૯/૧૯૯૬

મંજૂરી અને સહી માટે:

માનનીય મુખ્ય ન્યાયમૂર્તિ શ્રી કે.જી. બાલકૃષ્ણન અને

ન્યાયમૂર્તિ શ્રી આર.કે. અભિચંદાની

=====

૧. શું સ્થાનિક અખબારોના રીપોર્ટ્સને ચુકાદો જોવાની મંજૂરી છે?	હા
૨. રીપોર્ટરને મોકલવામાં આવે કે નહીં?	હા
૩. શું ન્યાયમૂર્તિઓ ચુકાદાની આખરી નકલ જોવા માંગે છે?	હા

જ. શું આ કેસમાં ભારતીય બંધારણ અથવા તે હેઠળ કરવામાં આવેલ કોઈ હુકમના અર્થઘટન અંગે કાયદાનો કોઈ નોંધપાત્ર પ્રશ્ન સમાયેલ છે?	ના
પ. શું સિવિલ જજને પરિપત્રિત કરવામાં આવે કે કેમ?	ના

=====

ભારતકુમાર છોટાલાલ શાહ

વિરુદ્ધ

ભૂપેન્દ્ર સી. ઠક્કર

=====

ઉપસ્થિતિ:

અપીલકર્તા તરફે મિ. એસ.વી. પરમાર

સામાવાળા નં. ૧ તરફે મિ. જી.એમ. જોશી

સામાવાળા નં. ૨ તરફે નોટિસની બજવણી થયેલ

સામાવાળા નં. ૪ તરફે મિ. એચ.એસ. મુનશા

=====

કોરમ : મુખ્ય ન્યાયમૂર્તિ મિ. કે.જી. બાલકૃષ્ણન અને

ન્યાયમૂર્તિ મિ. આર.કે. અભિયંદાની

ચુકાદાની તારીખ: ૦૫/૦૫/૧૯૯૯

મૌખિક ચુકાદો: (કે.જી. બાલકૃષ્ણન, મુખ્ય ન્યાયમૂર્તિ દ્વારા)

હાલના અપીલકર્તા સ્પેશિયલ સિવિલ અપિલકેશન નં. ૩૦૬૨/૧૯૯૬ માં પિટિશનર છે. સદર સ્પેશિયલ સિવિલ અપિલકેશનમાં, તેમણે ધ ગુજરાત પબ્લિક પ્રેમિસિસ (ઇવિશન ઓફ અનઓથોરાઇઝ્ડ ઓક્યુપન્ટ્સ) એક્ટ, ૧૯૭૨ ની કલમ ૯ હેઠળ પસાર કરાયેલા એપેલેટ હુકમને પડકાર્યો હતો. અપીલકર્તા હાઉસિંગ બોર્ડ દ્વારા તેમને ફાળવવામાં આવેલી દુકાનમાં ફર્નિચરનો વ્યવસાય કરતા હતા. સામાવાળા નં. ૧ સદર દુકાનના ઉપરના માળે આવેલી રહેણાંક જગ્યામાં રહે છે. તેમણે હાઉસિંગ બોર્ડ સમક્ષ ફરિયાદ દાખલ કરીને આક્ષેપ કર્યો હતો કે અપીલકર્તા ફર્નિચરના ઉત્પાદન પ્રક્રિયામાં ઇલેક્ટ્રિક મશીનોનો ઉપયોગ કરી રહ્યા છે અને તેથી, તેમને તથા તેમના પરિવારના સભ્યોને ઉપદ્રવ (ન્યુસન્સ) કરી રહ્યા છે અને બાળકોની ઊંઘ તેમજ શિક્ષણમાં ખલેલ પહોંચાડી રહ્યા છે. સક્ષમ સત્તાધિકારીએ અપીલકર્તાને જગ્યામાંથી ખાલી કરવાનો (બેદખલ કરવાનો) હુકમ કર્યો હતો. તેનાથી નારાજ થઈને, તેમણે સિટી સિવિલ કોર્ટ સમક્ષ અપીલ દાખલ કરી હતી અને તે નામંજૂર કરવામાં આવી હતી અને સિટી સિવિલ કોર્ટના હુકમ સામે, તેમણે સ્પેશિયલ સિવિલ અપિલકેશન દાખલ કરી હતી. હાલના સામાવાળા નં. ૧ એ અપીલકર્તા દ્વારા દાખલ કરવામાં આવેલી સ્પેશિયલ સિવિલ અપિલકેશનમાં પોતાને પક્ષકાર તરીકે જોડવા માટે

એક અપિલકેશન દાખલ કરી હતી. સદર અપિલકેશનનો અપીલકર્તા દ્વારા વિરોધ કરવામાં આવ્યો હતો અને તારીખ ૧૨.૨.૧૯૯૭ ના હુકમ દ્વારા, સદર અપિલકેશન મંજૂર કરવામાં આવી હતી અને અપીલકર્તાએ રિવ્યુ અપિલકેશન દાખલ કરી હતી. સદર રિવ્યુ અપિલકેશન ફગાવી દેવામાં આવી હતી અને વિદ્વાન સિંગલ જજે ઠરાવ્યું હતું કે ખાલી કરવાનો હુકમ હાલના સામાવાળા નં. ૧ દ્વારા દાખલ કરાયેલી ફરિયાદના અનુસંધાનમાં પસાર કરવામાં આવ્યો હતો અને તેથી, તેઓ જરૂરી પક્ષકાર તેમજ યોગ્ય પક્ષકાર હતા અને આથી, પક્ષકાર તરીકે જોડવાની અપિલકેશન મંજૂર કરવામાં આવી હતી. તેનાથી નારાજ થઈને, હાલની અપીલ દાખલ કરવામાં આવી છે.

અમે અપીલકર્તાના વિદ્વાન વકીલ તેમજ સામાવાળા નં. ૧ ના વિદ્વાન વકીલને સાંભળ્યા. અપીલકર્તાના વિદ્વાન વકીલે એવી દલીલ કરી હતી કે સામાવાળા નં. ૧ જરૂરી પક્ષકાર નથી અને વિદ્વાન સિંગલ જજે તેઓ પક્ષકાર તરીકે જોડાવા માટે જરૂરી અને યોગ્ય પક્ષકાર હતા તેવું ઠરાવવામાં ભૂલ કરી છે. અપીલકર્તાના જણાવ્યા મુજબ, તકરાર અપીલકર્તા અને હાઉસિંગ બોર્ડ વચ્ચે છે અને આવા પ્રશ્નો નક્કી કરવા માટે, સામાવાળા નં. ૧ ની ઉપસ્થિતિ જરૂરી નથી. સામાવાળા નં. ૧ ના વકીલે એવી દલીલ કરી હતી કે ખાલી કરવાનો હુકમ સામાવાળા નં. ૧ દ્વારા દાખલ કરાયેલી ફરિયાદમાં કરવામાં આવેલા આક્ષેપોના આધારે પસાર કરવામાં આવ્યો હતો અને તેમાં લેવાનાર નિર્ણય તેમના અધિકારોને અસર કરશે અને તેથી, તેઓ જરૂરી પક્ષકાર હતા. એવી પણ રજૂઆત કરવામાં આવી હતી કે એપેલેટ ઓથોરિટી સમક્ષ દાખલ કરાયેલી

અપીલમાં, હાલના સામાવાળા નં. ૧ ને પક્ષકાર બનાવવામાં આવ્યા હતા, અને તેમ છતાં, તેમને સ્પેશિયલ સિવિલ અપિલકેશનમાં પક્ષકાર તરીકે જોડવામાં આવ્યા ન હતા.

અપીલકર્તાના વકીલે લાઇફ ઇન્સ્યોરન્સ કોર્પોરેશન ઓફ ઇન્ડિયા અને અન્ય વિરુદ્ધ ગંગાધર વિશ્વનાથ રાનડે (મૃતક) એલ.આર. મારફ્ટે, (૧૯૮૯) ૪ એસ.સી.સી. ૨૯૭, અને રમેશ હીરાચંદ કુંદનમલ વિરુદ્ધ મ્યુનિસિપલ કોર્પોરેશન ઓફ ગ્રેટર બોમ્બે અને અન્ય, (૧૯૯૨) ૨ એસ.સી.સી. ૫૨૪ ના બે નિર્ણયો પર આધાર રાખ્યો હતો. (૧૯૮૯) ૪ એસ.સી.સી. ૨૯૭ નો નિર્ણય એલ.આઇ.સી. દ્વારા દાખલ કરાયેલી એક અપીલમાં હતો, જેમાં એવી દલીલ કરવામાં આવી હતી કે રકમની વિલંબિત ચૂકવણી માટે વ્યાજ ચૂકવવા અપીલકર્તા જવાબદાર નથી અને આવકવેરા વિભાગ દ્વારા જારી કરવામાં આવેલી નોટિસોના કારણે વિલંબ થયો હોવાથી, આવકવેરા વિભાગને પણ કાર્યવાહીમાં પક્ષકાર બનાવવો જોઈએ. આ દલીલ સુપ્રીમ કોર્ટ દ્વારા નકારી કાઢવામાં આવી હતી. એવું ઠરાવવામાં આવ્યું હતું કે દાવો માત્ર એલ.આઇ.સી. સામે કરવામાં આવ્યો હતો અને આઇ.ટી.ઓ. સામે વૈકલ્પિક કે અન્યથા કોઈ દાદ માંગવામાં આવી ન હતી અને તેથી, આઇ.ટી.ઓ. જરૂરી પક્ષકાર ન હતા. એવું ઠરાવવામાં આવ્યું હતું કે અપીલને જન્મ આપતી રિટ પિટિશનમાં કરવામાં આવેલો દાવો અપીલકર્તા દ્વારા વ્યાજની ચૂકવણી માટે હતો અને આઇ.ટી.ઓ. સામે કોઈ રાહત માંગવામાં આવી ન હોવાથી, સામાવાળા પ્રત્યે એલ.આઇ.સી. ની જવાબદારીના અસરકારક ન્યાયનિર્ણય માટે, આઇ.ટી.ઓ. ની ઉપસ્થિતિ જરૂરી ન હતી. સદર

કેસમાં દર્શાવવામાં આવેલ સિદ્ધાંત હાલના કેસના તથ્યોને લાગુ પડતો નથી કારણ કે હાલના સામાવાળા નં. ૧ સ્પેશિયલ સિવિલ અપિલકેશનમાં જે હુકમ પસાર થઈ શકે તેના પરિણામમાં અત્યંત રસ ધરાવે છે અને તેથી, તેઓ એક જરૂરી પક્ષકાર છે.

આગળનો નિર્ણય જેના પર આધાર રાખવામાં આવ્યો છે તે રમેશ હીરાચંદ કુંદનમલ વિરુદ્ધ મ્યુનિસિપલ કોર્પોરેશન ઓફ ગ્રેટર બોમ્બે અને અન્ય, (૧૯૯૨) ૨ એસ.સી.સી. ૫૨૪ છે. તે એક એવો કેસ છે કે જે પેટ્રોલ પંપનો કબજો ધરાવતી વ્યક્તિ સામે બોમ્બે મ્યુનિસિપલ કોર્પોરેશન એક્ટની કલમ ૩૫૧ હેઠળ મ્યુનિસિપલ કોર્પોરેશન ઓફ બોમ્બે દ્વારા જારી કરાયેલી નોટિસમાંથી ઉદ્ભવ્યો હતો, જેમાં આક્ષેપ કરવામાં આવ્યો હતો કે તેની જગ્યામાં અમુક અનધિકૃત બાંધકામ થયું હતું. હિન્દુસ્તાન પેટ્રોલિયમ કોર્પોરેશન, જે સદર જગ્યાનું ભાડુઆત (પટ્ટાધારક) હતું, તેણે પક્ષકાર તરીકે જોડાવા માટે એક અપિલકેશન દાખલ કરી હતી. કોર્ટે ઠરાવ્યું હતું કે હિન્દુસ્તાન પેટ્રોલિયમ કોર્પોરેશન જરૂરી પક્ષકાર ન હતું કારણ કે વાદી કોર્પોરેશન સામે કોઈ દાદ માંગી રહ્યો ન હતો. ચુકાદાના ફકરા ૧૪ માં, સુપ્રીમ કોર્ટે સિદ્ધાંત નિર્ધારિત કર્યો હતો અને એવું ઠરાવવામાં આવ્યું હતું કે :-

“... એવું કહી શકાય નહીં કે સદર રુલનો મુખ્ય ઉદ્દેશ્ય મુકદ્દમાઓની બહુલતા અટકાવવાનો છે, જોકે આકસ્મિક રીતે તેની આવી અસર થઈ શકે છે. પરંતુ તે સદર રુલના મુખ્ય ઉદ્દેશ્યને બદલે તેનું એક ઈચ્છનીય

પરિણામ જણાય છે. જે વ્યક્તિને જોડવાની છે તે એવી વ્યક્તિ હોવી જોઈએ કે જેની પક્ષકાર તરીકે ઉપસ્થિતિ જરૂરી હોય. કોઈ વ્યક્તિને જરૂરી પક્ષકાર બનાવનારી બાબત માત્ર એ નથી કે તેની પાસે સંકળાયેલા કેટલાક પ્રશ્નો પર આપવા માટે સુસંગત પુરાવા છે; તે બાબત તેને માત્ર એક જરૂરી સાક્ષી બનાવશે. માત્ર એટલું જ પૂરતું નથી કે સંકળાયેલા કોઈ પ્રશ્નના સાચા ઉકેલમાં તેને રસ છે અને તેણે રજૂ કરવા માટે સુસંગત દલીલો વિચારી છે. એકમાત્ર કારણ જે કોઈ વ્યક્તિને મુકદ્દમામાં પક્ષકાર બનાવવું જરૂરી બનાવે છે તે એ છે કે તે મુકદ્દમાના પરિણામથી બંધાયેલો હોવો જોઈએ અને તેથી, જે પ્રશ્નનો ઉકેલ લાવવાનો છે, તે મુકદ્દમામાંનો એવો પ્રશ્ન હોવો જોઈએ કે જે જ્યાં સુધી તે પક્ષકાર ન બને ત્યાં સુધી અસરકારક રીતે અને સંપૂર્ણ રીતે ઉકેલી શકાતો નથી. પ્રત્યક્ષ હિત અથવા કાનૂની હિત અને વ્યાવસાયિક હિત વચ્ચે સદર નિયમના વ્યાપક અર્થઘટન પર સીમારેખા દોરવામાં આવી છે. તેથી, તે જરૂરી છે કે વ્યક્તિ મુકદ્દમામાંના ઉત્તરમાં પ્રત્યક્ષ રીતે અથવા કાનૂની રીતે હિત ધરાવતી હોવી જોઈએ, એટલે કે, તે કહી શકે કે આ મુકદ્દમો એવા પરિણામ તરફ દોરી શકે છે જે તેના કાનૂની અધિકારોને મર્યાદિત કરીને તેને કાનૂની રીતે અસર કરશે. એવું કહેવું મુશ્કેલ છે કે સદર નિયમ એવી વ્યક્તિને પ્રતિવાદી તરીકે જોડવાની કલ્પના કરે છે જેનો એકમાત્ર ઉદ્દેશ્ય પોતાના દાવાના કારણને ચલાવવાનો છે.

(ભારપૂર્વક ઉમેરેલ)”

ઉપરોક્ત સિદ્ધાંત પરથી, તે સ્પષ્ટ છે કે જો કોઈ વ્યક્તિ મુકદ્દમામાં કાનૂની રીતે હિત ધરાવતી હોય અથવા જો મુકદ્દમો એવા પરિણામ તરફ દોરી શકે કે જે તેના કાનૂની અધિકારોને મર્યાદિત કરીને તેને કાનૂની રીતે અસર કરશે, તો તેને કાર્યવાહીમાં પક્ષકાર તરીકે જોડાવાનો અધિકાર છે. હાલના કેસમાં, સ્પેશિયલ સિવિલ અપ્લિકેશનમાં જે હુકમ પસાર થઈ શકે છે તે તેના અધિકારોને અસર કરી શકે છે કારણ કે સામાવાળા નં. ૧ એ વ્યક્તિ છે, જેમણે સત્તાવાળાઓ સમક્ષ ફરિયાદ કરી હતી કે જગ્યા પર અપીલકર્તા દ્વારા ચલાવવામાં આવતો વ્યવસાય સામાવાળા નં. ૧ ને ન્યુસન્સ (ઉપદ્રવ) પહોંચાડી રહ્યો હતો. આ પ્રશ્ન પરનો નિર્ણય આખરે સામાવાળા નં. ૧ ના અધિકારોને અસર કરી શકે છે.

સમાન પરિસ્થિતિમાં, આ કોર્ટે પંજાભાઈ ડાહ્યાભાઈ પટેલ વિરુદ્ધ શાહ જયંતીલાલ મણીલાલ અને અન્ય, VI-૧૯૬૫ જી.એલ.આર. ૮૪૯ માં વિચારણા કરી છે અને ઠરાવ્યું છે કે ફરિયાદી જરૂરી પક્ષકાર રહેશે અને આવી કાર્યવાહીમાં તેમને સાંભળવા જોઈએ. તેમાં અપીલકર્તા મ્યુનિસિપાલિટીના કાઉન્સિલર હતા. કલેક્ટર દ્વારા તેમની સામે તેમને ગેરલાયક ઠરાવતો હુકમ પસાર કરવામાં આવ્યો હતો અને તેમણે બોમ્બે મ્યુનિસિપલ બોરોઝ એક્ટની કલમ ૨૮(૨) હેઠળ અપીલ દાખલ કરી હતી. ગેરલાયક ઠરાવવાનો હુકમ એક વ્યક્તિ દ્વારા કરવામાં આવેલી ફરિયાદના આધારે પસાર કરવામાં આવ્યો હતો, જેમણે કાર્યવાહીમાં પોતાને પક્ષકાર તરીકે જોડવા માટે અપ્લિકેશન દાખલ કરી હતી. આ કોર્ટની ડિવિઝન બેંચ દ્વારા ઠરાવવામાં આવ્યું હતું કે અપીલની કાર્યવાહીમાં પણ, ફરિયાદ રજૂ કરનાર વ્યક્તિ જરૂરી પક્ષકાર હતી કારણ કે તે

અપિલકેશનના આખરી નિર્ણયમાં રસ ધરાવતી હતી અને અધિનિયમની કલમ ૨૮(૨) હેઠળ અપીલ પર વિચારણા કરતી વખતે ફરિયાદ રજૂ કરનાર વ્યક્તિને સાંભળવી જોઈતી હતી.

હાલના કેસમાં, સ્પેશિયલ સિવિલ અપિલકેશનમાં આખરી નિર્ણય સામાવાળા નં. ૧ ના અધિકારોને અસર કરી શકે છે. આથી, તેમને આવી કાર્યવાહીમાં સાંભળવાનો અધિકાર છે. તેથી, અમે માનતા નથી કે તેઓ બિનજરૂરી પક્ષકાર છે અને વિદ્વાન સિંગલ જજ તેમને સ્પેશિયલ સિવિલ અપિલકેશનમાં પક્ષકાર-સામાવાળા તરીકે જોડવાના છે તેવું ઠરાવવામાં સંપૂર્ણપણે વાજબી હતા. લેટર્સ પેટન્ટ અપીલ કોઈપણ ગુણદોષ વગરની છે અને તે તે મુજબ ફગાવી દેવામાં આવે છે.

This judgment has been translated using an AI-assisted translation tool.

=====

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.